

Beszámoló

Komparatív kutatások az irodalom- és színháztudomány köréből.

Kutatásvezető: Egyed Emese

a kutatás idejének feladata az volt, hogy irodalmi szövegek kontextusából alkalmas értelmezési módszereket alakítsunk ki.

Ennek érdekében szerveztük egyéni és csoportos kutatásaimat, műhelybeszélgetéseinket, konferencia-részvételeinket.

Benő Eszter másodéves doktorandusz hallgató idén a budapesti Országos Széchényi Könyvtárban és a kolozsvári Egyetemi könyvtárban végzett kutatásokat. Dóczi Lajos magyar-német és német-magyar irodalmi fordítói munkássága vizsgálata tanulmányozása céljából Goethe *Faustja* magyar fordításait vetette egybe, célja az egyéni nyelvhasználati-fordítói specifikumok megállapítása – hosszabb távon részben Dóczi műfordítói stílusa illetőleg a magyar műfordítói tendenciák jobb megismerése, leírása. A kérdés egyéni kutatása szakirodalmi tájékozódást és szakmai tanácskozásokra tett szükségessé, ez utóbbiak nyilvános formájának számít A Magyar Tudomány Napja Erdélyben konferenciája a Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudomány szekciójában bemutatott dolgozata: *A pragmatikai adaptáció formái Dóczi Lajos Faust-fordításában*. Megjelent a Nyelv- és Irodalomtudományi Közleményekben egy tanulmánya

Boér Máté másodéves doktorandusz folytatta Kovásznai Sándor marosvásárhelyi filológus munkásságát feltáró kutatásait. Marosvásárhelyen a Teleki Tékában végzett egyéni kutatásokat. Idén 2019 októberétől szemináriumokat is vezetett összehasonlító- és világirodalom szakon az Ókori irodalom és kultúra tantárgyból, amelyek keretében az általa vizsgált 18. századi protestáns iskolai irodalomoktatást (ezen belül a Terentius és Plautus-komédiákat is) tágabb összefüggésbe helyezhette. Az idén jelent meg angol nyelvű tanulmánya: *Classis Graeca – On an 1785 Translation of Euripides from Transylvania (Theory and practice in 17th-19th Century Theatre. Sources, influences, texts in Latin and the vernacular ways towards professional Stage)* Líceum Kiadó, Eger 2019. Idei, a BGA keretében végzett kutatásai eredménye *Az előírt keret* című tanulmány, amely egybeveti az általa korábban vizsgált szöveganyagot egy másik 18. századi, a magyar nyelvterületen használatos oktatási segédlettel. Molnár János, akit leginkább *A jeles épületekről* című magyar nyelvű munka szerzőjeként ismerünk milyen iskolai célra szánt latin antológiát állított össze 1778-ban *Chrestomathia ex optimis linguae latinae authoribus concinnata in usum gymnasiorum, et scholarum grammaticarum per regnum Hungariae et provincias eidem adnexas* címmel és ennek egybevetését végezte el a kutató Kovásznai Sándor Terentius-, Plautus- és Cicero-fordításaival, amelyeket közreadójuk szintén az iskolareform jegyében készített. A kutató jelzi a felekezeti álláspontok érzékelhetőségét a létrehozott, az oktatás céljaira készített és az ókori irodalomból válogató szöveggyűjteményekben, de a jelenséget vizsgálja, emlékeztet a végeredményben a Habsburg állam keretei között működő egyházi és

világi szervezetek regionális (magyarországi, erdélyi) specifikumaira, de értelemző módszere komplex jellegű, kommunikációs, politikatörténeti, kritikátörténeti szempontokat érvényesít.

A kutatócsoportból Csata Adél szeptember 17-én sikerrel megvédte doktori disszertációját, amelynek címe: *Benkő József , a historia litteraria művelője*. Ebben a disszertációban érvényre jutottak a tudomány művelésében nevet szerzettek jegyzékbe szerkesztése tradíciói, Benkő József tudományos munkásságának a Bod Péter-I, zwitingeri hagyomány folytatásaként való vizsgálatát a kritikai komparáció tette hitelessé. A dolgozat Benkő József erdélyi tudós munkásságának arra a vonulatára reflektál, amelynek célja az emberi tudományos erőforrások erdélyi jegyzékének elkészítése. Egye, a tudományos irodalom körébe tartozó Benkő-munkák (a tudós levelezése, az *Additamenta* és főleg az újabban magyarul is teljes terjedelmében olvasható *Transilvania*) európai összefüggésbe helyezésének szándéka vezérelte a kutatót, amikor a historia litteraria hagyományhoz rendelte a *Transilvania* bizonyos részeit és arra is figyelt, hogy Benkő a tudósok jegyzékéből az erdélyi szász írástudókat sem hagyta ki. Új hangsúlyt jelent a korszak vizsgálatában a Csata Adél által részletesen vizsgált sajtós tevékenység: Benkő Józsefnek a bécsi Magyar Hirmondóval való levelező kapcsolata, újságírói, „erdélyi tudósítói” tevékenysége. Külön értéket képviselnek Csata Adél dolgozata mellékletei, a székely tudós lelkész műveltséganyagát külön megjelenítő kézirat- és nyomtatvány-jegyzék , továbbá az időszakai sajtóval való kapcsolatát a lap különböző korszakaiban bemutató táblázat. A dolgozatot szerkesztés után a szerző publikálni kívánja.

A disszertáció felkért bírálói a következők voltak: Hász-Fehér Katalin (Szegedi Tudományegyetem), Tóth Zsombor (MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézet), Keszeg Vilmos (BBTE).

Csata Adél a másodéves egyetemi hallgatók szakmai gyakorlatát megszervező önkéntessége is figyelemre méltó teljesítmény (2019 február-június: 7 diák, 2019 október-december 8 diák).

A kutatók továbbá a következő szakmai rendezvényeken vettek részt:

Egyed Emese témavezető: bukaresti és marosvásárhelyi kutatóút, párizsi, újvidéki, kolozsvári, csíkszeredai, szatmári, ménesi konferencia-előadások keretében ismertette a kulturális transzferekre vonatkozó felismeréseit, ezeket beszélgetősorozat szervezésével is hangsúlyozta (*Irodalmi és színházi kontaktológia* – összesen 6 meghívott), a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozatában dokumentált olyan nyilvános beszélgetésekkel, amelyek a megjelölt kutatásba témába illeszkedtek és azt népszerűsítették: Kincses Réka Németországban élő színházi rendezővel, filmes szakemberrel, Karácsony Benő életművére vonatkozó új kutatásokat bemutató tudósok meghívásával (Gudor Botond a gyulafehérvári 1 decembrie 1918 egyetem tanára, Balogh Andrea, a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetemről), illetőleg egy kiállítás szervezésével a kolozsvári Akadémiai Könyvtár előcsarnokában *Benedek Elek világa* címmel, amelyben a világirodalom iránt érdeklődő mesemondó képe kapott hangsúlyt – a magyarországi, majd az utódállamokban élő gyermekek és ifjú olvasók

számára magyarra fordított, átdolgozott meséi több kiadása révén. A kiállítás megnyitására augusztus 21-én került sor. Az Egyed Emese által bemutatott könyvek sorában itt a Temesváron október 11-én sorra került bemutatót emeljük ki: Kommer Erika „*Elindultak szeptemberben...*” *Ifjúságnevelés a kisebbségi szocialista sajtóban. A Neue Banater Zeitung és a Szabad Szó gyermek- és ifjúsági rovatai (1968–1990).*, illetve a kolozsvárt bemutatott: *Pintér Márta Zsuzsanna: A történelmi dráma alakzatait. A 16-17. századi magyar irodalomban* L'Harmattan Budapest 2019. Előadásai közül itt kiemeljük a Rákóczi Ferenc emlékévé jegyében előadott imagológiai jellegű előadást a Párizsi Magyar Intézetben (*Les étrangers à Constantinople. Une comédie larmoyante sur l'émigration hongroise en Turquie* – a konferencia címe: *La Hongrie et l'Europe à l'époque de François II Rákóczi* 2019 szeptember 5.

Benő Eszter : A Magyar tudomány Napja Erdélyben 2019 Bölcsészet-, Nyelv- és történettudományi szakosztálya rendezvénye – fordítástörténeti konferencia-előadás.

Boér Máté: 2019. december 15., Marosvásárhely: *Maros megye és Marosvásárhely történetéből: Konferencia a Marosvásárhelyi Református Kollégium létrejöttének 300. évfordulója alkalmából (A Magyar Tudomány Napja Erdélyben, 17. fórum)* (a Borsos Tamás Egyesület és az EME marosvásárhelyi fiókegyesületének szervezésében).

Kolozsvár, 2019. december 30

Egyed Emese